

A SZEGEDI ELLENFORRADALOM

számlái

A cipőgyári veszteség: 15 millió
A vásárlóké: 100 ezer pár cipő

Néhány hete, mikor az újszegedi szövőgyár veszteségeit számba vettük, kicsit elhamarkodva azt a következtetést vontam le, hogy az ottani 7 és fél milliós kártevés a legnagyobb szegedi tétel. Sajnos tévedtem — méghozzá igen sokat. Nem magát a tévedést sajnálom, hanem azt, hogy egy szegedi üzem, s az üzemeken keresztül az állam ennek az újszegnek pontosan a kétszeresét veszítette.

Ki gondolta volna, hogy a Szegedi Cipőgyár termelési rendjének felforgatása ilyen súlyos anyagi következmé-

nyekkel járt? Márpedig a számok nem csalnak, s ilyenformán a cipőgyári számla végösszege megközelíti a 15 millió forintot.

Sokan esetleg kételkednek ebben, különösen, ha a két üzem méreteiből és munkásszámából indulnak ki, de mindjárt érthetővé válik a dolog, ha figyelembe vesszük, hogy a Cipőgyár sokkal értékesebb, drágább anyaggal dolgozik. Igen nagy számok képviselik évi termelési értékét s a forgalmi adó kulcsa is jóval magasabb. De lássuk a veszteséglistát!

termelés nélkül kifizetett bér	966 000
tervezett nyereség elmaradása és tényleges veszteség	1642 000
a vasútról ellopott áru értéke	60 000
az államnak befizettek volna forgalmi adóként	7650 000
további nyereségkiesés az I. negyedévben	1000 000
elmaradt forgalmi adó 1957. jan. 1—márc. 31-ig	3000 000
Összesen:	Ft 14.318.000

Amint a végösszegekből a pénzben pontosan ki nem fejezhető más károkból és a korábban összeállított számlákból kiderül, a Cipőgyár egymagát olyan horribilis károsodás érte, mint a két legnagyobb szegedi üzemet, az újszegedi szövőgyárat és a Kenderfonógyárat együttvéve. A szőben forgó idő alatt közel 100 ezer pár női cipő esett ki az üzem termeléséből.

„Nincs többé önéletrajz”

Október 24-ig nem volt itt semmi baj, még túl is teljesítették tervüket, de az ez utáni következő napokban már érzett a munkán az idegesség. Ennek ellenére azonban még az utolsó rendes munkanapon, október 25-én is nagyon közel jártak a százalékhoz. Másnap mégis minden összeroppant, s az üzem hangadók és a városi sztrájkszervezők kezdeményezésére és erőszakoskodására megkezdődött a november 7-ig tartó sztrájk. A józan, értelmes szót túlharagolta az uszítók kórusa. Bihari Éva az egyetemi ellenforradalmárok hírharangja volt. Gitay Antal az üzemeken belül kifejtett ellenforradalmi szervezkedés mellett városi szinten is tevékenykedett. Karakas István borgózós hangja is fel-felcsapódott a lázas hangulatban, a kivonulás és az esztelen sztrájk mellett.

A szálak itt-ott az üzemeken kívülre vezettek. Kertes Endre, a Ruhagyár hírhedt ellenforradalmi főnöke sok más üzem mellett itt is szervezett magának és ügyének híveket, s Szabó Istvánné a kultúrterem színpadán, széles gesztusokkal ugyancsak az ő utasítását kommentálta mély meggyőződéssel. Valamennyi bűnöző, rovvott múltú „munkás” a felszínre verődött. Agócsi Sándor korábban a népi demokratikus államrend elleni kémkedésért ült börtönbüntetését — akkor meg félórás beszédrel traktálta a munkásokat. Beszédéből csak úgy fröccsökölt az uszítás és a munkáshatalom becsmérlése. Valaki meg is zavarta őt a mocskolódásban, mondván, hogy magáról is szóljon már néhány szót, de egy másik büntetett elődétől védelmére kelt. „Nincs többé önéletrajz!” felkiáltással.

Az egyszerű „dolgozó”

Nem maradt vesztég a volt cipőgyáros sem. Az államosításig jól menő cipőüzemet tartott fenn Makón Gombkötő István, de az államosítások után egyszerű „dolgozó” lett. Valószínű, hogy az új szituációt csak átmenetként képzelte el a maga számára, mert neki is kedvére való volt a változás. Ennek ellenére azonban eléggé óvatos maradt, biztos lapokra játszott csupán, s inkább a háttérből való izgatást, uszítást pártolta. Ez volt a mód-

szere egyébként az október 23. előtti forrósodó hangulatban is.

A központi üzem ellenforradalmi szervezőit nemcsak, hogy támogatták a DEMA politikai zsandárai, hanem sok esetben ők is tettek rajta. Kecskes Zsuzsanna nevelőként kezdte pályafutását, de bizonyos pénzek elutaladonitása után eltűntek a nevelői gvakorlattól, s így ő is szűrké „dolgozó” lett — a Cipőgyár telepén. Ő már vehemensebb volt, mint a többiek, s az adandó alkalommal, a nagy elhatározások sorompójába állt. Egyik elvbarátjával, Tóth Sándorral „megszállta” a Cipőgyár üzemi bizottságát, hogy lefoglalja annak pénzt (más megint a pénz) és anyagi eszközeit, s egyúttal funkciót szerezzen magának. Gombkötőhöz képest nyílt kártyákkal játszott, — nem tagadta ellenforradalmi törekvésének lényegét.

Furfang, megfélemlítés, demagógia...

A munkásokra ez a gárda erőltette rá az esztelen, öngyilkos sztrájkot — furfangal, megfélemlítéssel, demagógiával — s ha a kárt számba vettük, a kártevők számbavétele sem árt.

A november 14-től 1-ig tartó sztrájk sem magától robbant ki, s mint minden üzemben, itt is elégtelen lett volna a városi sztrájkszervezők minden erőfeszítése, ha a helyi, üzemi ellenforradalmárok nem ismételték volna meg a megszerzett pozíciókon keresztül az erőszakos nyomást a munkásokra. Ekkor még sikerült nekik — de utóljára.

Sajnos, a gazdasági kártevés itt is egész láncolatú szélesedett. Igaz, hogy a kétszeri sztrájk billentette legmélyebbre az üzem gazdasági mérlegét, de még ezután is nagy károk keletkeztek — a sztrájk, az országos és helyi rombolás következményeként. Novemberben és decemberben még csak 4 órás műszakokat tudtak az üzemben foglalkoztatni, de január második feléig is csak 6, illetve 7 órás munkanapokat tudtak tartani az áramkorlátozás miatt. Februárban az anyaghiány lassította a munkát, fékezte a kapacitás teljes kihasználását. Mint a veszteséglistából is kiolvasható, ennek ugyancsak súlyos anyagi következményei voltak népgazdaságunkra nézve.

Melyik a munkás igazi arca?

Miután az anyag- és energiaellátás megjavult, az októberben és novemberben félrevezetett munkásság igen derék munkába kezdett. Azóta már jóval túlhaladták a tavalyi gazdaságossági színvonalat, és lényegesen csökkentették a költségeket. Jelenleg úgy állnak, hogy egy teljes havi nyereségre-

szesedést várnak az év végén.

Melyik a munkásság igazi, őszinte arca? Októberben és novemberben rövid időre megteveszthették a megfélemlíthették — rá tudták kényszeríteni a sztrájkot, de a becsületes, derék munkát nem lehet emberekre kényszeríteni — azt önként vállalják. Lassan-lassan majd ezt a számlát is kiegyenlítik, mert bár az ellenforradalom testálta rájuk, csak ők tudják jóvá tenni. S. I.

Tovább csökken a gyermekbénulásos megbetegedések száma

Az Egészségügyi Minisztérium tájékoztatója szerint a gyermekbénulásos járvány enyhén csökkenése — az újonnan bejelentett megbetegedések országos számát tekintve — az elmúlt héten tovább folytatódott.

Az üdültetési korlátozás megszűnt Tiszalök Szabolcs megyei községben, ezzel szemben a 14 éven aluliak csoportos üdültetése szempontjából egészségügyi zárlat alá kellett venni Pillászántó Pest megyei és Pély Heves megyei községet.

Csoportos gyermeküdültetés szempontjából jelenleg zárlat alatt álló területek: Borsod megye egész területe, Miskolc megyei jogú város; Hajdú-Bihar megyéből a biharkeresztési és a berettyóújfalusi járás területe, valamint a püspökladányi járásból Biharnagybajom, Báránd és Püspökladány községek, Szabolcs-Szatmár megyéből Nyíregyháza város, Nagykálló, Nyírbátor, Kisvárd és Pátroha községek, Heves megyéből a békási járás területe, Pest megyéből Fót és Pilisszántó községek.

A Dunántúlon — a szent-

Az újjáéledt augusztusi nap forrón süti a mihálytelki utcákat. A nyári utakon bokáig erő porban bandukolnak a lovak, a bakon ülő emberek a volt Lábdi-malom előtt elhajtvá föl-fölnéznek az újköntösű épületekre. A fiatalok kíváncsi szemekkel néznek be a most beépített ablakokba, azt lesik, hogy milyen lesz a színpad, mekkora lesz a táncterem?

Befejezéséhez közeledik a munka

A mihálytelki művelődési otthon építése már az el-

múlt ősszel megkezdődött. Az ellenforradalom akadályozta meg a munka gyors befejezését. A tavasszal folytatották az építést, a III. kerületi tanács v. b.-nek határozata alapján. A munka már a végéhez közeledik. Tegnap „vonult föl” Budai András festő két munkatársával, s most végigkalauzolt bennünket az újjászülött épületen. Még sok a törmelék, de a falak már frissen vakoltak. A villanyszerelők dolgoznak a világító berendezés felszerelésén, az épületasztalosok a terem és a színpad padlózatát készítik el.

— 17-re kész kell lennünk — mondja Budai András elvtárs, és az a szeretet, amivel a munkások a művelődési otthon építésének munkáját végzik, biztossá teszi, hogy 17-re valóban készen áll a község új művelődési otthona.

Varga Vince elvtárs, a III. kerületi tanács elnökhelyettese e látogatás után azt is elmondta, mit jelent a község lakosságának és fiatalságának a művelődési otthon megépítése.

Szórazokozhatnak a fiatalok

— Mihálytelken előadás, bálát megfelelő körülmények között mindegyik nem tudunk rendezni — beszélte el. — Az ifjúság ha bálázni akart, az iskolateremben szorongott, vagy a gabona raktárban (amikor az éppen üres volt) rendezett bálát. Azt is elgondolhatjuk, hogy milyen körülmények mellett! Mozit, színházat, valamire való színjátszó bemutatót nem láthattunk a mihálytelki lakosság, csak ha bement a városba. Az új művelődési otthon, melyet a III. kerületi tanács több mint 200 ezer forint költséggel alakított át, megoldja a fiatalok problémáját, akik a művelődési otthon

avatása után már a járás egyik legszebb tánctermeiben rendezhetik bálájukat. Színjátszó csoportot, táncscsoportot is tudunk ezután szervezni, hiszen lesz szép helyiségünk, ahol a bemutatókat megtarthatjuk. Mozielőadásokat is rendszeresítünk. A jövő évben az emeleti részek rendezésével a községi könyvtárnak, klubhelyiségnek, tömegszervezeti helyiségnek teszik alkalmassá az épület ma még kihasználatlan részeit. Kisebb előadóterem épül az emeleten, hogy a tömegszervezeti megbeszéléseket, termelőszövetkezetek gyűléseit legyen hol megtartani, ne terheljék minden megmozdulással a művelődési otthon nagy előadótermét.

Színes avatóműsorra készülnek

A község fiataljai nagy örömmel készülnek az augusztus 20-i avatóra. Az iskolás gyerekek a helyi népdal anyagból és tánclepekéből összeállított Paprikakültetés című népi játékokat mutatják be, amit Szalma Jánosné tanítónő állított össze és tanított be. Szegedi üzemi csoportok is meglátogatják a művelődési otthon avató ünnepségét és bemutatók leg-szebb számaikat. Az ősz folyamán megindult a mihálytelki fiatalok kulturális csoportjainak munkája is.

A mihálytelki házak fölött lassan szétterülő nyárvégi esti ködök régi népdalok hangjait viszik tovább, ma is, este is, este is. A népi hagyományok még elevenen élnek itt, a nagyanyák ajkáról suttogó meséknek azélel a legfiatalabb nemzedék. Az új művelődési otthon nemcsak korszerű színházi előadásokat, mozit, bállehetőségeket jelent, hanem a népi kultúra hagyományok ápolásának jobb lehetőségeit is.

Sz. G.

ŐRJÁRAT A VIZEN

Kisfiával egyetlen ember maradt csak ott, aki ugyan a fejétől a talpáig száraz volt, vagyis tiszta „alibivel” rendelkezett, mégis végig kellett hallgatnia a parancsok intó szavait:

— A város szennyvíze itt folyik a Tiszába, alig kétszáz méternyre. A víz 80–90 százaléka erősen szennyezett, mert idáig érve még nem tisztítja meg önmagát. Kedves szülő, a gyermeke érdeke is megköveteli...

— De én nem fürdöm — mentegetődzik a lelkiismeretén fogott apa.

— Most nem, de ha elmegyünk... Láttunk mi már ilyet. — zsörtölődik tovább a parancsnok.

Két üres kajákat ringat a víz...

— A parton hagyott ruhákat összeszedhetnénk, s így gazdáik is előkerülnének, de mégse bántjuk a ruhákat, inkább azon tűnődünk, hogy miért nem tesznek ide az illetékesek tiltó táblákat, jelezzve a szennyezett vízterületet; jöllehet itt nincs szabad strand, de mégis...

A boszorkányszági részen nincs semmi különös. Jőjjék András, emelőlálólval dolgozó halásznak nézzük meg a papírjait, majd lejjebb egy horgászunk, aki — legalábbis addig — egy fia halat sem írt be az aznapi eredmény-naplóba. Am a túlsó parton, a „gyufás”-erdő bokros aljában, félíg a partra vonva, két kajákat ringat a víz. Sehol egy lélek. Rosszat sejtve a partnak fordulunk. Közelebb érve, egy fiú és egy lány alakjának körvonalaí rajzolja elének egy odatűző napsugár. A fotóriporter, aki eddig csupa álromantikát fényképezett az úton, most kapva kap a szerelmesek megörökítésén.

A Tiszát átúszni tilos!

A strand előtti vízközépen ismét nagy az igyekezet a part felé, amikor látókörbe érünk. Egy ismerős sokcsalados; ám még fiatal apát azonban tetten érünk,

amint átúszta a Tiszát. Tekintetéből előre kiolvassuk azt a riadalmat, ami akkor szokott túlrögződni, amikor szabálysértőként száz forintokat fizetnek az emberek. A Bertalan-szobortól a strand felé esőnya kép tárul elénk. Néhány nap óta ismét ott legelnek a tehének. Miniszteri rendelet ide vagy oda, a csordának úgy látszik nem parancsol senki. Am legyen csak tömeges fertőzés, vagy megbetegedés a tengeri kórokozót tartalmazó elhullajtott trágya miatt, lesz akkor valakinek, vagy valakiknek haddelhadd, mert a strand környékén — enyhén szólva — nem engedhető meg a legeltetés.

Egy másik észrevételünk: a Tisza és a Maros összefolyásánál évek óta nincs dögösöz, pedig kishajónk mellett is egy állati hullát vitt a strandolók felé a víz.

Aki szó szerint átesett a ló másik oldalára

Micsoda erőt képvisel ez a Szeged alatt összetalálkozó két folyó. Tavaly ilyenkor Aradnál kineveztük a Marost, amely ott kis zátonyokat képezve csordogált csak, most pedig úgy rohan, hogy egy lovat is elvinne.

— Sőt a lovat is! — mondja a parancsnok, aki elmesélte, hogy pár nappal ezelőtt mentettek ki a Marosból egy lovat mosó embert, aki a szó szoros értelmében átesett a ló túlsó oldalára, ahol rögtön elkapta az ár, s riadással úszni sem tudott, otthon pedig három gyereke várta.

A Marosról visszafelé jövet a Sárognál kattan ismét a fényképezőgép. Varga János ipari tanuló, Sze X 747-es gypár vezérszélből ugrott ki fürödni az eleven sodrásba. Ha ezt teszik a „felöltöttek”, mit várhatunk a gyerekektől? Azt, amit két 11 éves gyerek — Rádi Ferenc, Párizsi körút 11. és Farkas Mária, Brüsszeli körút 13. — tett az evezős ugrása után? Ők is beúsztak majdnem a Tisza feléig. Közelükben nem volt egy lélekvesztő sem, s ha netalán baj történt volna, a szülők most tördelhetnék a kezüket.

A vízenjárók nehéz, de felelősségteljes mesterségéből csupán villanásokat láttunk egyetlen órjárat során, mégis sokat tapasztaltunk. Nem egy ember köszönheti nekik az életét, de még többen a figyelemző jó szót, amely szolgálat közben annyiszor elhangzik.

Lódi Ferenc